

«КАРПАТСЬКА СІЧ» Організація народної оборони (ОНОКС) Засновано 9 листопада 1938 у м. Хуст (нині Закарпатської обл.) як напіввійськову організацію, згодом вона виконувала функції ЗС **Карпатської України**. Керівництво січовими відділами здійснювала головна команда, що перебувала в Хусті. Головний командант — **Д. Климпуш**, члени політичного штабу — **І. Роман**, **І. Рогач**, **С. Росоха**. Рішення установчих зборів затвердив 10 листопада 1938 міністр Карпатської України **Ю. Ревай**. Керівними органами були головна команда й рада. Команду очолював командант, який мав 2-х заст. і 2-х членів команди; рада складалася із команди і референтів (керівників секцій). Діяли референтури організації і зв'язку, пропаганди, преси та морального виховання, інструктор.-оборонного навчання. Жіночий відділ ОНОКС очолювали **М. Тисовська** і **М. Химинець**. За редакцією **С. Росохи** виходив часопис «Наступ». Членів організації поділяли на дійсних (прийняті командою в чл. організації), благодійних (надавали матеріал. або морал. підтримку), почесних (мали заслуги перед укр. народом), також були кандидати у члени. Вони мали право носити формений одяг, знаки та зброю. Низові організації ОНОКС поділяли на відділи, декілька з яких складали куш. Звання команд. складу: старший січовик, десятник, сотник, атаман; посади: гуртковий, провідник, кошовий, чл. ради і командант. Команди ОНОКС організовано в Іршаві, Воловому, Великому Бичкові, Перечині, Рахові, Середньому, Тячеві та Хусті. Кількість дійс. чл. не перевищувала 2 тис. осіб. Окрім політ. штабу, який діяв легально, створ. військ. (таєм.) штаб. Спочатку його очолював полковник **М. Аркас**, згодом — полковник **Г. Стефанів**. **М. Чирський** керував «Летючою Естрадою» — пропагандист. відділом УНО і ОНОКС, **О. Ольжич** був координатором ідеол. і політ. роботи в Карпат. Україні, **Я. Барановський** відповідав за матеріал. допомогу насел. й уряду **А. Волошина** (через нього відбувалися зносини Закарпаття зі світ. укр.

організаціями). До військ. штабу входили **Р. Шухевич**, **З. Косак**, **О. Карачевський**, **Г. Барабаш**, **Є. Врецьона**, **І. Кедюлич** та ін. Обов'язки начштабу виконував полковник **М. Колодзінський**. До співпраці залучені також **О. Сенік**, **М. Капустянський**, **В. Курманович**, **В. Петрів**. 15 березня 1939 А. Волошин призначив військ. міністром **С. Клочурака**, який, у свою чергу, призначив головнокомандувачем **С. Єфремова**. Вже в ніч з 13 на 14 березня карпат. січовики вели бої з чеськими військовиками, наступ. дня — з регуляр. частинами угор. армії. Незважаючи на зусилля штабу ОНОКС, січовики виявилися невідготовленими до боїв, насамперед через відсутність зброї. 16 березня 1939 угор. армія захопила Хуст, 17 березня останні захисники Карпат. України припинили опір, хоча ще протягом місяця в горах продовжували діяти партизан. загони, які очолювали **С. Росоха**, **Ф. Тацинець**, **М. Крупа**, **О. Ворохта**. У боях ОНОКС втратила бл. 1 тис. вояків. Угор. влада повідомила, що під час березневої операції у Карпат. Україні угор. армія втратила 72 вояки вбитими, 163 — пораненими, 4 — зниклими безвісти.

Рекомендована література

1. Росоха С. Карпатська Січ // Історія укр. війська. Вінніпег, 1953;
2. Якимович Б. Карпатська Україна та її Збройні Сили – Карпатська Січ (1938–1939 рр.) // Шляхом Перемоги. 1993, 13 берез.;
3. Фрідманський В. До питання про діяльність організації «Карпатська Січ» (1938–1939 рр.) // Наук. зб. Закарп. краєзнав. музею. Уж., 1995. Вип. 1;
4. Вегеш М. Карпатська Січ: сторінки історії (1938–1939 рр.). Уж., 1996;
5. Пагіря О. Карпатська Січ: Військове формування Карпатської України. К., 2010.

Б. З. Якимович

Бібліографічний опис:

Карпатська Січ Організація народної оборони (ОНОКС) / Б. З. Якимович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-9957>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).